PAUL EVERAC

CADOUL

Schiţă dramatică într-un act

CONSILIUL CULTURII ŞI EDUCAŢIEI SOCIALISTE
Institutul de cercetări etnografice şi dialectologice
Bucureşti
1976

Personajele:

LICĂ ŞTIRBU
Ing. VICTOR BUNGĂU
GEORGE DOLINAR
COSTEL APOSTOLIDE
GASTON GAROIU
JACK
IOANA VEŞTEMEAN
ESTHERA DOLINAR
HÉLÈNE APOSTOLIDE
D-na PAVLIK
VALI

Acţiunea se petrece în zilele noastre

Camera de zi din apartamentul inginerului Victor Bungău e mobilată cu oarecare pretenţii, cu bomboniere, măsuţă-bar şi multe buchete de flori. Pe pereţi picturi moderne discutabile, pe jos persane, etc.

Dincolo se aud clinchete, râsete discrete, frânturi de conversaţie caracteristice unui dineu. Când gazda sau musafirii vor trece dincoace se va vedea că ei sunt îmbrăcaţi în ţinută de gală.

Victor, sau cum îi spun intimii Vicki, se strecoară cu atenţie în salon şi face un apel telefonic.

VICKI (*în şoaptă*):

Allo! Ce faci? Eşti foarte drăguţă, mulţumesc. Ştiu că voiai să-mi dai… ştiu, am simţit. Şi eu pe tine Suzette. Te simt mereu aici. Tu eşti pentru mine…de ce râzi? Nu, acum vorbesc serios. Bineînţeles că da. Cu totul şi cu totul. Ce bine ţi-ar fi stat! Ştiu, aşa e deocamdată. Nu te culca fără să te gândeşti la mine (*Ioana Veştemean, 33 de ani, frumuseţe liniştită, solidă şi supusă apare la uşă. Vicki astupă receptorul şi-i spune*): Stai cu ei, vezi să meargă totul cum trebuie… (*Ioana vrea să-l întrebe ceva: el, puţin mai nervos*). Vorbim imediat, hai du-te, nu-i lăsa singuri!… (*Ioana iese, el reia conversaţia*). Da, sigur, plictiseli… Când eşti gazdă… Dacă ai fi aici… (*implorare-adorare*) – Suzette! (*Apoi figura şi tonul i se adumbresc*). – Nu, încă nu… Nu pot să-i spun acum… Mi-e foarte greu, trebuie să mă înţelegi… E şi aniversarea asta… Îţi promit… în câteva zile voi fi liber… Nu spune asta, e o fată foarte bună, dar… Da, Suzette, te ador, ăsta e adevărul!… Te îmbrăţişez de o mie de ori!… Ciao!… Pe curând!… (*Închide. O ia spre sufragerie. Telefonul sună. Vicki revine, decroşează*). Allo! (*Tonul se răceşte brusc, fără să-şi piardă un soi de cordialitate silită*). Cine, tu eşti Lică? Ahà. Vrei să vi la mine? Mda, sunt nişte… Am o masă. Foarte frumos că ţi-ai amintit. Îţi mulţumesc. Asemeni. Dacă dau un… şpriţ? (*Face o mutră*). Bineînţeles că dau. Acuma?… Am impresia că tu ai luat deja unul… sau mai multe. Nu? Ăsta e felul tău? Nu m-am îmburghezit, nu. (*Resemnat*). Bine, vino. Dar să fi cuminte. Aşa o vorbă. În câtă vreme eşti aici? Un sfert de oră maximum. Bun. Ce cadou? Ei lasă, nu mai face pe… O să văd?! Bine… Bine. (*Închide. Ioana a apărut din nou, întrebătoare. El abia îşi ţine enervarea*) – Vine Lică Ştirbu, îl ştii?

IOANA:

Un prieten al tău. Când vine, acuma?

VICKI:

Acuma. N-am putut să scap de el. M-a felicitat. A zis că are un cadou. Mi-l dă, bea un şpriţ şi pleacă.

IOANA:

Crezi?

VICKI:

Bineînţeles că nu… E cel mai mare cacialmist din lume. În liceu făcea nişte farse… E şi cam amărăştean, nu prea îl văd eu dând bani pe cadouri,… cine ştie ce fleac mi-aduce, de glumă. Dar dacă-i spuneam să nu vie era mai rău. Mă pomeneam cu vreo şotie năroadă. Dracu l-a pus să-şi aducă aminte?!

IOANA:

Vrei să stau eu de vorbă cu el?

VICKI:

Nu. Mă descurc eu. O să-l intimideze ăştia. Parcă îl văd că vine în haine de lucru…

IOANA:

Ce e el?

VICKI:

Da ştiu eu ce mai e? A schimbat vreo trei meserii… Eu îl văd din an în paşti, deobicei în oraş. La mine n-a fost, decât în vechea garsonieră…

IOANA:
De unde are numărul?
VICKI:
Nu ştiu. I l-oi fi dat eu, în fugă, cine ştie când, să scap de el. Beleaua dracului. Era şi ridicol, cu cadoul lui. Hai Ioana, ai servit tortul?
IOANA:
Da. A avut mare succes. (Îl *sărută tandră pe obraz*). Iubitule!
VICKI (*nerăbdător*):
Bine, lasă asta. Trecem la cafea. Ai luat frişcă?
IOANA:
Nu
VICKI:
N-ai luat??
IOANA (*intimidată*):
Nu
VICKI:
Dar ţi-am spus să iei!
IOANA:
Nu mi-ai spus
VICKI:
Chiar dacă nu ţi-am spus, trebuia să te orientezi tu! Să pricepi şi tu atâta lucru. E o masă de oameni subţiri, ce o să spună despre mine acum?
IOANA:
Nu te enerva, te rog!
VICKI:
Ei nu, dar asta este o chestiune! (*Mohorându-se*). Adică ne dăm atâta osteneală să facem să fie totul la înălţime, şi în ultima clipă… Nu serios, ar trebui să vezi mai în perspectivă. Aicea nu mai sunt amicii ăia coate-goale cu care tu poate te-ai obişnuit… Dă-o dracului, Ioana, mă decepţionezi, să ştii!… Asta era la mintea oricui că trebuie frişcă la cafea!…
IOANA:
Garoiu de obicei nu vrea frişcă…
VICKI:
Asta îl priveşte pe el, e treaba lui! El face pe originalul. Dar noi trebuie să fim pe fază cu toate. Hélène Apostolide sunt sigur c-o să ne judece cu limba ei ascuţită. Şi ştii câtă nevoie am de girul ei.
IOANA:
Dragul meu, eu…
VICKI:
Ce să mai lungim vorba, mi-ai făcut-o? Mi-ai făcut-o.
IOANA:
Pot să mă duc repede să aduc.
VICKI:
Acuma?
IOANA:
Viu în câteva minute. Nici nu se bagă de seamă că lipsesc.
VICKI:
Despre asta nu-i discuţie. Sunt eu aici.
IOANA:
Bine, am fugit.

VICKI:

Ia-ţi ceva pe tine, că-i rece. (*Ea se duce repede să-şi ia ceva, el mai examinează o secundă cadourile*). Ăsta-i un Gallé, aşa-i?

IOANA:

Cred că da. E de la soţii Dolinar.

VICKI:

Vezi ce oameni sunt aici? Şi noi… Barem brânzeturile să le fi plăcut, sunt franţuzeşti. Tu ai băgat de seamă diferenţa? N-ai băgat. Ei haide, ai venit?

IOANA (*dezolată, îl îmbrăţişează*):

Te rog să mă ierţi!…

VICKI (*desprinzându*-se):

Ţara arde şi baba… (*Ioana pleacă, Vicki o ia spre sufragerie de unde se aude curând*): Da, încă o scrumieră… imediat, stimată doamnă! Ioana e puţin ocupată, aşa că am s-o aduc eu însumi. (*Vine din nou să ia scrumiera. Dă cu ochii de Lică care tocmai a intrat. Duce scrumiera*). Toată lumea doreşte cafea?! În câteva minute e servită. (*Revine la Lică*).

LICĂ:

Ce faci bătrâne? Faci burtă? Nu-i nimic, e tot de la Dumnezeu.

VICKI (*mai tainic*):

Fii atent cum vorbeşti, sunt aici nişte tovarăşi… (*E plin de prevenţiune şi prudenţă*).

LICĂ:

Da. Şi l-au dat pe Dumnezeu afară, până când zboară din posturi. Atunci i se agaţă de picioare.

VICKI (*uitându-se în toate părţile*):

Dumnezeu, nu există, cum ştii.

LICĂ:

Tocmai ăsta e hazul. Ei îl inventează când au nevoie, când alunecă pe schemă la vale. Spune, şi tu ai botniţă?

VICKI:

Mă, Lică, te rog frumos…

LICĂ:

…Să-mi leg şi eu una. Ei, hai de dragul tău! Tu ştii că eu sunt salon, când vreau. Te rog să remarci că mi-am pus cel mai elegant costum pe care-l am pentru această aniversare. (*Lică e îmbrăcat cam ponosit*). Numai pantofii sunt cam… nelustruiţi. Cu draperia asta de catifea cred că le-aş scoate un lustru!…

VICKI:

Ţi-aduce Ioana o cârpă din bucătărie, şi ţi-i…

LICĂ:

Da ce, tu nu poţi? Mă Vică mă, am o sete, mă, nebună!

VICKI:

Ai aici masa cu drinkurile. Şi te-aş ruga să nu îmi mai spui Vică. Spune-mi Vicki.

LICĂ:

Şi tu mie Licki? Nu eram noi Vică şi Lică?

VICKI:

Om fi fost…

LICĂ:

Şi acum de ce te împleticeşti aşa?

VICKI:

Nu mă împleticesc, nu ştiu cum să fac: să te introduc acuma la masă, care e pe sfârşite, sau să-ţi aduc aici să guşti din fiecare fel, până vin şi ei la cafea.

LICĂ:

Mi-e egal. Ţie-ţi plac florile? Văd că ai cu duiumul.

VICKI:

Mă rog, cadouri.

LICĂ:

Da-ţi plac? Nu prea te omori. Crisantemele astea, cu carnea lor gălbuie ca o oboseală de fată mare! Par-că-s ghiarele unui grifon de catifea. Ce zici?

VICKI:

Zic că nici nu ştiu nici cum să te prezint.

LICĂ:

Mă prezint singur.

VICKI:

Unde lucrezi tu acum?

LICĂ:

La fabrica de marmeladă.

VICKI:

La mar…? Asta e serios sau e o glumă de-a ta?

LICĂ:

Nu e o glumă de-a mea, e un produs zaharos de primă mână, cu multe calorii.

VICKI:

Şi ce eşti tu acolo?

LICĂ:

Am fost mai întâi contabil, dar cum nu vreau să mă năclăiesc pe scaun, m-am recalificat şi am devenit tehnician. Bat lăzi.

VICKI:

Măi Lică, hai să ne înţelegem: eu o să te dau drept inginer sau economist.

LICĂ:

Tu poţi să mă dai şi Aurel Vlaicu sau Radu de la Afumaţi, eu tot la marmeladă sunt. Spune, ai un vin ca lumea, că drinkurile astea… e mai mult eticheta de ele?!… Un vin cinstit cu sifon, un şpriţ!

VICKI:

Am să îţi aduc garafa de dincolo.

LICĂ:

Îmi aduci *garafa*?! Şi cine mai e dincolo?

VICKI:

Păi… sunt nişte prieteni de-ai noştri… nu-i cunoşti. George Dolimar, publicist…

LICĂ:

Publicist, dar nu prea publică.

VICKI:

E la emisiuni pentru străinătate, la ora când tu dormi…

LICĂ:

Bine că stă străinătatea trează şi-l ascultă. Altul?

VICKI:

Nevastă-sa, Esthera, traducătoare.

LICĂ:

Ahà. Adică-l traduce.

VICKI:

E o femeie foarte capabilă.

LICĂ:

Capabilă. Pe ce limbă, mă rog frumos?

VICKI:

Te rog lasă glumele astea ieftine.

LICĂ:

Cad prost între oameni scumpi. Cred că ai luat la cadouri! Ţi-a ieşit măcar masa?

VICKI:

Lică!

LICĂ:

Ori ce dracu ţi-a ieşit, avansarea? scutirea de taxe? Hai bă, că nu se bagă lumea în clift şi în negru şi la argintării de pomană. E cu *şpilibus* toată afacerea. Zi-i mai departe!

VICKI:

Lică, mă pui într-o situaţie foarte…

LICĂ:

Mă Vică mă, de când ai devenit Vicki, văd că ai cârmit-o foarte tare. Şi în pictură văd că ai luat-o direct la futurişti. Tu adu-mi mie şpriţul ăla, şi dacă ai şi o brânzoaică, şi după aia ne împăcăm. (*Vine Ioana, aferată*).

VICKI:

Ce e Ioana?

IOANA:

Mi-am uitat banii acasă.

VICKI:

Ei nu, că asta-i prea mult! Eşti complet zăpăcită! După ce că îmi faci boacăna asta… Zău, parcă suntem pădureţi, parcă n-am trăi în mijlocul oraşului! Greu se iese din primitivism şi din bătutu-n cap! Dă-i lui Lică… – îl cunoşti?

LICĂ:

Eu, da. Sărut mâna.

VICKI:

… ceva să mănânce, şi na! (*Scoate portofelul*) fugi!… că n-am să-i mai pot ţine mult pe ăia, auzi-i că se agită. Scuză-mă Lică (*pleacă în sufragerie*).

LICĂ:

Dar ce s-a întâmplat?

IOANA (*servindu-l în fugă*):

Am uitat frişca la cafea… M-am zăpăcit… (*Dă buzna pe uşă, iese*).

LICĂ (*singur, comentând*):

Vică Bungău n-are frişcă la cafea pentru madam Dălînaru! (*De dincolo apar familiile Dolinar şi Apostolide, avocatul Gaston Garoiu şi respectabila d-na Pavlik*).

VICKI:

Da, mai bine o luăm în salon. (*Jenat*). Dânsul e un vechi coleg de-al meu, tovarăşul Ştirbu, eminent expert în…

LICĂ:

În marmeladă. (*Ceilalţi zâmbesc subţire*).

VICKI:

A ţinut să mă felicite şi el…

LICĂ:

Vream să-i aduc şi un cadou, pe văru-meu, dar nu era liber. (*Ceilalţi surâd blazaţi*).

APOSTOLIDE (*privind pereţii*):

Foarte frumoase tablouri. E aproape o colecţie.

VICKI:

Dacă spuneţi D-voastră, care aţi străbătut atâtea muzee. Tovarăşul Apostolide, eminent economist, lucrează la Comerţul Exterior, aşa că a parcurs…

LICĂ:

Cred şi eu că a parcurs mult până să găsească un client serios, dacă vinde chibrituri sau lame de ras.

HÉLÈNE:

Soţul meu se ocupă cu *consultingul*, el îşi dă numai avizul.

LICĂ:

Asta e marfa cea mai bună, avizul. Nu dai nimic, dar banii merg.

HÉLÈNE:

Vă asigur că a făcut afaceri strălucite, domnule.

LICĂ:

Cum văd ce aveţi în casă, cum îmi dau seama. Şi prietenul meu Vică pot să spun că a devenit eminent. După boarfe. Şi el a făcut afaceri strălucite.

ESTHERA (*ca să schimbe vorba*):

Aţi fost la recitalul lui Aldo Ciccolini? O încântare! A cântat şi *Partitele* şi din *Clavevinul bine temperat*.

LICĂ (*lui Vicki*):

Ziceai că-mi dai un şpriţ.

ESTHERA:

Eu am un cult pentru Bach.

LICĂ:

Sunteţi catolică? Sau profesoară de trigonometrie?

ESTHERA:

Nu. De ce? (*ironic*) E nevoie?

LICĂ:

Ar fi. Bach e sau rigoare sau pietate. E un sentiment de damnaţie mântuit în împăcare geometrică. Sau în jubilaţie mistică. După cum păşiţi D-voastră pe tocurile astea nu cred că vă pătrunde pioşenia mai sus de carâmb. E o simplă ipoteză.

HÉLÈNE:

L-aţi ascultat pe Ciccolini?

LICĂ:

Da, eram unul din picioarele pianului. Nu m-aţi văzut?

GAROIU:

Totdeauna sunteţi aşa de bine dispus?

LICĂ:

Numai la înmormântări. Cum e şi asta.

VICKI (*ca s-o dreagă*):

Vrea să spună că înmormântez încă un an. Are dreptate…

DOLINAR (*distins-melancolic*):

Şi poate câteva iluzii. Ca noi toţi.

D-na PAVLIK:

De ce vorbim de lucruri sinistre? Trebuie să fim optimişti!

LICĂ:

Prima sută de ani e mai grea, doamnă. Văd că aţi traversat-o cu brio!

D-na PAVLIK:

Domnule, nu-mi amintesc să-mi fi fost prezentat până acum.

VICKI:

Este o lipsă a mea, doamnă Pavlik. Daţi-mi voie…

D-na PAVLIK (*cupant*):

Şi nici să-mi fi exprimat o asemenea dorinţă. Te rog foarte mult! (*Se depărtează*).

VICKI:

Vă cer scuze!

LICĂ:

Nu-mi amintesc…

VICKI:

Taci, Lică!

LICĂ:

…ca groparul să trebuiască să fie prezentat la ciocli. Cu atât mai puţin la catafalc. De la Shakespeare încoace groparul are dreptul să spuie ce vrea şi să ciocăne în toate craniile goale. (*Proteste la musafiri*.) De altminteri cu d-na Pavlik suntem cunoştinţe vechi, de la Craiova. Noi veneam cu derbedeul ăsta să ne dăm în bărci, şi D-voastră eraţi casieriţă la *luju* ăla care se învârtea. Casieriţă-patroană, dacă nu vă confund.

VICKI (*venind spre el*):

Auzi? Te rog mult! (*D-na Pavlik a dispărut.*)

LICĂ:

Şi eu te-am rugat foarte mult să-mi aduci un sifon. Nu ţi-am cerut un cap de ţară. Când eram chinderi şi cărai cu tac-tu sifoane cu căruţa cu un cal, parcă erai mai sprinten.

VICKI (*întors cu autosifonul*):

Unde e Doamna Pavlik, a plecat? Ai supărat-o!…

LICĂ:

O să ne desmoştenească. Plus c-o să-şi ia înapoi şi argintăria pe care a împrumutat-o pentru recepţie. Poţi să mă buzunăreşti, n-am luat nimic. Şi răspund şi de corectitudinea dânşilor, afară de doamna cu traducerile, căreia nu-i pot refuza onoarea de a o suspecta.

GAROIU (*indignat*):

D-ta spuneai că ai rolul de gropar. Eu cred mai degrabă că ţi l-ai luat pe cel de bufon.

VICKI:

Maestre nu trebuie să vă supăraţi. A venit şi puţin băut.

LICĂ:

Ca să îţi fac economie. Cum le fac şi dânşilor, de spirit. (*Lui Garoiu.*) Maestre al elocinţei barate, ca să pot face pe bufonul mi-ar trebui cel puţin o curte princiară; ori dumneata eşti numai la Curtea de Apel. Unde n-ai nevoie de bufon fiindcă te dai singur în spectacol. Cu prea puţin succes, probă că l-ai nenorocit pe văru-meu care ţi-a fost client. Nu ne putem întâlni deci nici pe acest teren. Produsele zaharoase pe care le fabric eu sunt mult mai suculente decât zăhărelul distins pe care-l vinzi.

GAROIU:

Ce impertinenţă! Tovarăşe inginer!…

LICĂ:

Dacă te superi, ia-ţi şi cadoul, că-i scump. Poate-l mai duci undeva.

VICKI (*lui Lică*):

Te rog imediat să mă părăseşti. Dar imediat, Lică!

LICĂ:

Am înţeles.(*Se ridică, pleacă spre uşă. Acolo dă nas în nas cu Ioana care se întorcea cu frişca. Lică îi ia frişca şi-i spune Ioanei, mai încet, înainte de a fi văzută.*) – Du-te şi vino peste un ceas. Te rog eu. Aşa-i piesa. (*Ioana pleacă nedumerită, Lică se întoarce.*) De ce să te părăsesc la greu? V-am adus frişca la cafea, tovarăşe Bungău. Am să stau jos. Şi am să tac. Vă promit. (*Merge la baie, apoi va reveni, se va aşeza în fotoliu şi va rămâne o vreme mut.*)

GAROIU:

Atunci am să plec eu!

VICKI:

Maestre!

GAROIU:

Nu, ne vedem altădată. Fără supărare. Duduia Ioana văd că s-a retras. D-na Pavlik s-a dus în apartamentul ei…

VICKI:

Dar, vă rog!… E un accident, pe care…

GAROIU:

A fost foarte plăcut, la început. Păcat. Mulţumesc. Vă salut. (*Iese. O maşină demarează.*)

VICKI (*revenind confuz de la uşă*):

Atunci?… (Tăcere lungă.) Un whisky? Un curaçao! (*Îşi toarnă, beau.)*

APOSTOLIDE:

De unde mai luaţi whisky?

VICKI:

Eh, după împrejurări… (*Fierbe, dar se străduieşte să facă faţă*.)

APOSTOLIDE:

Eu am adus de la Londra câteva sticle, dar firește… (*gest obosit, că adică le-a dat*).

VICKI:

White Horse sau *Belantine*?

APOSTOLIDE:

Şi, şi.

ESTHERA:

Eu nu pot să beau decât *Scotch*. Spuneţi ce vreţi despre mine, dar asta este. De multe ori mă cert cu bărbatul meu, vrea să mă obişnuiască cu sila cu *Balantine-ul*. Dacă nu e *Scotch,* atunci prefer votka.

HÉLÈNE:

Da, se zice că e mai curată.

DOLINAR:

În orice caz mai curată decât băuturile noastre care sunt o mizerie.

ESTHERA:

Unii fabrică marme… (*Vede pe Lică, se întrerupe.*) Ah, pardon! (*O altă tăcere.*)

HÉLÈNE:

A fost o toamnă foarte frumoasă şi lungă. Şi un peisaj!

ESTHERA:

Da, şi noi am stat la Predeal câteva zile, Georges a avut de lucrat un material pentru radio, ambetant.

DOLINAR:

Oh, draga mea! Un material obişnuit. Ce nu e ambetant în condiţiile…?

VICKI:

Vă urmăresc uneori cu foarte mult interes. I-am spus şi directorului general…

DOLINAR:

Fleacuri… Face omul ce poate, ştii dumneata…

APOSTOLIDE:

Da, şi ce spuneaţi de Predeal?

ESTHERA:

Excelentă vreme… Am fost cazaţi la „special”. Am dat drumul şoferului, şi câteva zile… (*Se aud râsete din camera din fund.*)

HÉLÈNE:

Jack a rămas cu Vali în sufragerie. Vin ei. Şi noi am fost în week-end, cu ocazia asta am făcut şi puţină aprovizionare… Era un peisaj ca-n Corot. Merele lui Cézane, vă mai amintiţi?

ESTHERA:

Dar ce, le aduc în piaţă? Alea care le aduc nu sunt bune nici de marme… (*Realizează pe Lică.*) … ah! pardon!

APOSTOLIDE:

Totuşi, s-a mai îmbunătăţit ceva. E o chestiune şi de conjunctură… Plus că avem o rată a creşterii impresionantă… Toate clădirile astea…

DOLINAR:

V-aţi cumpărat apartamentul?

APOSTOLIDE:

Ce puteam face? Dar nu de la Stat, am găsit o altă combinaţie, cu amenajări s-a urcat la vreo 400 000… Şi tot nu e ce am vrea. (*Lui Vicky*.) D-ta cât plăteşti aici?

VICKI:

M-a costat o groază de bani, era să renunţ la maşină. Am tăiat toate excursiile externe, nu mai plec decât în delegaţie, nu se poate altfel.

HÉLÈNE:

Da, şi noi trebuie să ne restrângem, mai ales dacă Jack o ia pe Vali…

ESTHERA:

Sunt perspective?

HÉLÈNE:

Nu ştiu. Dar unde e duduia Ioana?

VICKI (*încurcat*):

Pe aici pe undeva… Cred că s-a dus la farmacie.

HÉLÈNE:

Am obosit-o. A avut mult de lucru, aşa-i?

APOSTOLIDE:

Şi s-a descurcat de minune.

DOLINAR:

Da, are calităţi menajere…

ESTHERA:

Ba nu, de ce spui, e şi drăguţă… Dacă s-ar pune puţin în valoare…

APOSTOLIDE:

Până la urmă, tot nu ştiu: sunteţi pe punctul de a vă căsători?

HÉLÈNE:

Voyons, mon cher, să nu fim indiscreţi!…

VICKI:

Nu ştiu încă… Nu ne-am hotărât… Nu sunt „toate condiţiile întrunite”…

ESTHERA:

Dar o „cunoşti”, vorba ceea, de o vreme bună.

DOLINAR:

Asta înseamnă că o cunoaşte din ce în ce mai puţin. „Vremea bună” a cunoaşterii este la început. Nu-i aşa?

VICKI:

Cam aşa… Noi, totuşi, avem sentimente foarte bune, prieteneşti. E şi gospodină. Sigur că mai uită din când în când câte ceva…

ESTHERA:

Are dreptate Georges: la început e miere şi pe urmă începe să fie marme… Ah, pardon!

VICKI (*văzând că Lică piroteşte*):

Nu-mi sculaţi amicul din somn, vă implor, altminteri iar începe. (*Iar se face o imensă tăcere*.)

HÉLÈNE:

Credeţi c-o să avem o iarnă lungă, cum se spune?

DOLINAR (*pufneşte şi se scoală*):

Aţi văzut vreodată un pronostic care să se realizeze? (*Pauză*.) Mi se pare că ar trebui să plecăm, Esther.

VICKI:

Vă rog să mai staţi, să vă mai serviţi! Ioana trebuie să se întoarcă.

DOLINAR:

A fost foarte plăcut dar… mai avem de lucru. Galera publicisticii, – ce să-i faci!

ESTHERA:

E stă acum să scrie până dimineaţa. Apropo, aţi văzut tapiseria iraniană?

HÉLÈNE:

Nu. E interesant?

ESTHERA:

Extraordinar.

VICKI (*lui Apostolide*):

Vreau să vă rog şi eu, când mai vin maşinile acelea automate de spălat vase din Italia…

APOSTOLIDE:

Cred că va fi un stoc mic, dar să vedem!…

VICKI:

Aş vrea s-o cruţ pe Ioana, să nu-şi mai strice mâinile.

APOSTOLIDE (*cam ironic*):

Înţeleg… Ar fi şi păcat. Unde sunt copiii?

DOLINAR:

Noi o luăm înainte. Omagii. (*Lui Vicki spre uşă, blazat*.) A fost destul de plăcut. Dacă nu era dânsul (*Lică*) puteam să mai vorbim… (*Se salută*.) Complimente dudui Ioana… A făcut un peşte magnific!…

VICKI:

De fapt l-am dat la Athenèe Palace să-l facă. L-am primit de la… (*spune ceva la ureche, Dolinar dă din cap înţelegător şi admirativ*).

ESTHERA:

Oricum, să-i spui c-o pupăm şi că-i mulţumim. (*Ies.*)

HÉLÈNE (*care a căutat tinerii*):

Nu sunt în sufragerie, Costi!

VICKI:

Probabil că s-au dus în dormitor să se odihnească. Nu face nimic. Mai staţi. Vă servesc cafelele.

HÉLÈNE (*strigă, de formă*):

Jack! Vali! Nimic. Se joacă. (*Vicki iese puţin la oficiu.*)

LICĂ (*deodată*):

D-voastră ce cadou aţi adus aicea?

APOSTOLIDE:

Dar ce te interesează pe d-ta?

LICĂ:

Eu fac inventarul, am fost contabil. Dacă aţi adus *cloisonné-ul* ăla, cred că v-aţi plictisit destul în contul lui până acum.

HÉLÈNE:

E adevărat. Şi vrei să ne distrezi dumneata?

LICĂ:

Vreau să vă trimit acasă, nu vedeţi că vă scapă căscatul? N-aveţi nimic de spus. În general nu prea aveţi nimic de spus, că prea vă merg toate. Cum credeţi că va fi primăvara, bună?

APOSTOLIDE (*confuz*):

Pentru ce?

LICĂ:

Pentru marmeladă. Hai, valea, acasă, prăpădiţilor, care n-aţi săpat niciodată un măr, dar vă ţuguiaţi buzele la *curaçao*. Şi la critici subţirele şi la laude peltice. (*Îi aduce şi îi ţine mantonul lui Hélène.*) – Doamna e servită! O, ce zibelină din importurile fără exporturi ale tovarăşului consilier. O, ce căciuliţă din avize! Ce pantofiori din luări de cuvânt principale în şedinţă! Ce ciorăpei din rapoarte roze ticluite!

APOSTOLIDE (*roşu*):

D-ta eşti un huligan!

LICĂ:

O, ce mănuşi din sfinte indignări cetăţeneşti împotriva celor ce n-au mânuşi!

APOSTOLIDE:

Eşti un huligan şi am să mă interesez la locul d-tale de muncă!…

LICĂ:

Şi ai să vii să fabrici d-ta marmeladă din avize? D-ta ştii ce e marmelada? E soare transferat în sucurile pământului, adunat apoi şi vânturat până când din rozuri mustoase şi din pieliţe sidefii, din carne albă de sâmburi şi must liliachiu se face o boare care îţi umple nările şi se aşează şi se usucă spre dulce, şi o iei şi o tai şi o modelezi şi la sfârşit îţi înfigi dinţii în ea şi-i mesteci formele posibile, cu încântarea de a se topi în tine. (*Cei doi au rămas sideraţi*.) Aşa că plecaţi.

HÉLÈNE:

Vali! Jack! (*Cam speriată, îl ia de braţ pe Apostolide, care face semn că Lică e scrântit, şi ies. Apar şi Jack şi Vali peste o secundă*.)

LICĂ:

Iar voi, nu vă mai gâdilaţi de pe acum, grăsunaşi sătui ce sunteţi, că n-o să-i mai daţi de gust mai târziu. (Lui Vali.) Şi tu, dacă-i faci mendrele domnişorului-tovărăşel, cu ele rămâi, că nu te mai ia niciodată. Şi e foarte just. Ce să mai descopere când, vorba aia, a explorat tot continentul, inclusiv comorile Incaşilor?!

JACK:

Haios eşti, bă! (*Ia nişte ţigări de pe masă.*)

VALI:

Dă-l încolo, că-i beat. (*Umflă o sticlă şi ies. Peste o clipă intră Vicki cu cafeaua şi nu mai vede pe nimeni.*)

LICĂ:

E cu caimac, tovarăşe Bungău? Altfel n-o beau.

VICKI:

Unde sunt oamenii?

LICĂ:

Aici. Ce, nu mă vezi? Ai mai avut şi alţii?

VICKI:

Haide Lică, lasă tâmpeniile! Unde sunt musafirii?

LICĂ:

Eşti singur, stimabile, singur pe lume. Dacă plec şi eu, eşti singur de tot, recunoaşte.

VICKI:

Unde e Ioana?

LICĂ:

Unde ai trimis-o. S-a dus să-ţi facă pantofii. N-ai spus că se pricepe?

VICKI:

Vorbeşte odată serios, ori te… te…

LICĂ:

Să nu mă înjuri de mamă acuma când ai atâtea lucruri distinse în casă. Nu cadrează. Nu se poate *Gallé*, stampă japoneză, şi „luate-ar dracu!”; E o chestiune de stil. Ioana a ta a plecat pentru că n-ai stil.

VICKI:

Ioana!? Unde a plecat?

LICĂ:

Iar eu am venit special ca s-o ajut să plece.

VICKI:

Mă Lică!

LICĂ:

Licki! De la licheà. Tu nu ştii că toată viaţa am fost o lichea? Tu nu ştii că toată viaţa te-am invidiat, şi că panorama pe care am făcut-o aici am făcut-o din invidie? Şi cel mai mult şi mai mult te-am invidiat pentru Ioana.

VICKI:

Tu??

LICĂ:

N-ai ştiut?! De ce ţi-am cerut numărul de telefon? Ca să vorbesc cu ea când lipseşti de acasă.

VICKI:

Şi… ai vorbit?

LICĂ:

Bineînţeles.

VICKI:

Nu te cred!

LICĂ:

Nici nu e nevoie.

VICKI:

Şi cum te-ai decis acum dintr-odată să-mi spui?

LICĂ:

Pentru că abia acum s-a hotărât şi ea.

VICKI:

Ce?

LICĂ:

Să te lase. Azi m-a chemat la fabrică şi mi-a spus: nu mai pot, Lică, mă tratează ca pe o servantă. Vino să mă iei, e ziua lui, te faci că vii să-l feliciţi şi când pleacă musafirii vorbiţi ca între bărbaţi. De-aia i-am şi… grăbit puţin să plece, ca să am timp să-ţi spun.

VICKI:

Lică, tu aiurezi.

LICĂ:

Deloc.

VICKI:

Asta e una din cacealmalele tale alea obişnuite.

LICĂ:

De data asta, nu. Când iei o femeie pe toată viaţa nu mai e un lucru aşa de obişnuit.

VICKI:

Şi de ce o iei? Mă faci curios

LICĂ:

Cum de ce o iau? Pentru că Ioana e una dintre femeile cele mai extraordinare pe care le-am văzut.

VICKI:

Ioana!?

LICĂ:

Asta nu e numai părerea mea. Eu mai pot să mă înşel. Dar sunt atâţia oameni care mi-o spun. Şi la cafenea, şi unde mă duc. Şi care i-o spun şi ei, nu numai mie. Cum mă, tu n-ai băgat de seamă ce umeri are Ioana?

VICKI:

Umeri!?

LICĂ:

Eu cred că are cei mai frumoşi umeri din tot Bucureştiul.

VICKI:

Dar unde i-ai văzut tu?

LICĂ:

Se văd, măi Vică! Se văd şi prin rochie. Dar mai ales când sunt goi. Sculptorul Vangheliu, îl cunoşti, ai auzit de el, a expus în Franţa, mi-a spus: ah, dar sunt nişte sculpturi, umerii acestei tovarăşe! Vrea să-i facă bustul gol. Spune că ar fi mai teribil decât al Paolinei Bonaparte. Stoichiţoiu, eseistul, când sunt cu el, de câte ori o vede intrând, comandă câte o şampanie.

VICKI:

Dar când o vede? Unde?

LICĂ:

Intră uneori să-mi spuie câte ceva la Capşa. Şi, firește, dacă o rugăm, e drăguţă şi acceptă să mai stea puţin cu noi. N-o reţin pentru că efectiv mi-e frică, ce mai încoace şi încolo.

VICKI:

De cine?

LICĂ:

De mai mulţi. Un maior, o frumuseţe, lucrează la Casa Centrală a Armatei, mereu e pe urma ei. E mai tânăr decât mine şi, în mod normal,… Dar n-am s-o las, chiar dacă fac moarte de om!…

VICKI:

Tu bluffezi, minţi! Ea nici nu te cunoştea azi când ai venit.

LICĂ:

Aşa era înţelegerea. Se jenează de tine, ce vrei! De-aceea nici n-a acceptat să fie de faţă la convorbire. A plecat.

VICKI:

Unde?

LICĂ:

Mă rog, ne priveşte. Avea intenţia s-o facă mai demult.

VICKI:

Dar are toate lucrurile aici! Nu fi dobitoc.

LICĂ:

O să vie să şi le ia. Dacă nu vrei să mi le dai mie.

VICKI:

Cum o să ţi le dau, eşti nebun?

LICĂ:

Într-un fel, sunt. Mă Vică, atunci când cineva se decide să facă pasul pe care vreau să-l fac eu, trecând peste toate…

VICKI:

Vrei să spui: trecând peste prietenia pe care mi-o datorezi.

LICĂ:

Nu prea îţi datorez mare lucru în materie de prietenie. N-am unde să ţi-o prestez, eşti în altă sferă. N-am auzit eu cum ai mârâit când te-am anunţat că vin la tine?

VICKI:

Ţi s-a părut.

LICĂ:

Mi s-o fi părut atunci, dar când i-am văzut pe gagii de-aici nu mi s-a mai părut. Aşa că nu-ţi vorbesc din prietenie, am lăsat-o la uşă. Sau, şi mai exact, am lăsat-o în maidanele şi bodegile de pe vremea când eram de-o seamă.

VICKI:

Scote-mi pe nas acum şi că am avansat!…

LICĂ:

Nu că ai avansat, că te-ai boierit. Că te învârţi în gol, între vase scumpe în care nu pui nimic decât pentru decor. Că trăieşti în decor, între oameni decorativi, cu morgă, cu oboseli distinse, cu ifose boiereşti: Madam Pavlik care o teroriza pe Ioana şi o privea de sus, prin lorgnon, ca pe un animal ciudat, ca pe o corcitură…

VICKI:

De unde ştii?

LICĂ:

Fiindcă mi-a mărturisit. Această reprezentantă a distincţiei aristocratice care nu e decât o circăreasă boccie măritată cu un moşier apelpisit n-o înghite pe Ioana, care e sănătoasă şi robustă, şi atunci îi pune mereu căpăstrul şi zăbala bonton-ului ciocoiesc, şi o ţine în dârlogi. Recunoaşte că ţi-a spus de multe ori că „nu e de tine”. (*Vicki tace*.) Cu atât mai bine iubitule: e de mine.

VICKI (*iritat*):

Nu e de tine! Fii serios!

LICĂ:

Atunci s-o lăsăm maestrului Gaston Garoiu care-i face curte unde o prinde şi-şi bagă, vorbindu-i despre Debussy, proteza răumirositoare cât mai aproape de umerii ei divini.

VICKI:

Nu!

LICĂ:

Ba da. Şi care, ipocritul, ca să se ascundă că zemuieşte şi colcăie de dorinţi impure, neputincios s-o impresioneze pe această ţărancă dreaptă ajunsă din greşeală în patul tău, o umple de sarcasme, adică un fel de bale în care îşi consumă insuccesul bărbătesc. Hai, ce dracu, ştiu totul! De ce crezi că l-am expediat? Din gelozie. Nu dau voie acestei reptile pedante să se atingă de Ioana mea!

VICKI:

A ta!?

LICĂ:

A mea, de-acum înainte. Tu ai avut şase ani timp să te gândeşti, nu poţi să zici că nu ţi-am lăsat răgaz. Ai luat-o când era desenatoarea ta tehnică şi când te mulţumeai cu puţin şi ea tot cu puţin. Acum tu vrei vase, tablouri, relaţii, iar ea vrea un bărbat. Tu ai găsit ce-ţi trebuie, un cerc distins, subţire, blazat, gol; ea m-a găsit pe mine: suntem chit.

VICKI:

Cum o să te ia, mă Lică, pe tine? Tu eşti în stare, cu mijloacele tale, să ţii o femeie?

LICĂ:

Uite că tu, cu ale tale, n-ai fost.

VICKI:

Ce-o să mâncaţi, pâine cu marmeladă?

LICĂ:

Normal. Ca să putem bea cafea cu frişcă la urmă. Tu crezi că poţi să ţii o femeie adevărată cu mofturi? Şi cu „ah! ce frumos a fost la Predeal!”? Şi cu „mi-am schimbat tacheţii la Volvo, cu valută!”? Şi s-o trimiţi să-ţi facă ghetele cu mâna aceea pe care, când o sărută, profesorul Martinescu tremură cinci minute?

VICKI:

Martinescu, biologul?

LICĂ:

Da. Mi-a spus că din punct de vedere al funcţiilor vitale Ioana e o minune.

VICKI:

Când ţi-a spus asta?

LICĂ:

Cînd l-am consultat.

VICKI:

Pentru ce?

LICĂ:

Nu te mai interesează acuma, e târziu.

VICKI:

Crezi tu!

LICĂ:

Îţi spun că e târziu. Poate şi pentru mine e cam târziu. Ea îmi face o mare onoare, în orice caz, că mă acceptă, când are atâţia candidaţi.

VICKI:

Candidaţi? Care…?

LICĂ:

Dar şi eu, cum ţi-am spus, trec peste orice, inclusiv peste faptul că o iau de la tine. Îţi închipui că nu de tine mi-e frică mie, tu ai avut şansa ta. Mi-e frică de ceilalţi.

VICKI:

Hai mă Lică, nu mai inventa, băiatule: care ceilalţi?

LICĂ:

Ei nu zău, tu chiar îţi închipui că Ioana a rămas tot timpul agăţată numai de tine? Cu calităţile pe care le are? Măcar din distracţie, din neatenţie, din ceva, din curiozitate poftim, şi tot îşi mai dă o femeie în petic. Dar când are şi motive sufleteşti s-o facă!… Însă eu sunt hotărât să trec peste toate.

VICKI (*apucându-l de guler*):

Stai niţel!…

LICĂ (*degazându-se*):

Lasă-mă, că mă şifonezi… Şi eu n-am cine să mă calce. Şi nici nu e cazul să faci cu mine pe gelosul. Eu nu pot să spun că *am văzut-o*. Dar de întrezărit…

VICKI:

Cu cine?

LICĂ:

Cu un sportiv din lotul naţional de atletism, îmi scapă numele. Ştiu că m-a frapat ce extraordinar mergeau. Era un vânt şi-l despicau cu pieptul. Pieptul Ioanei: carenă. Gâtul întins, faţa biciuită. Rafale de frunze pe jos. El întors la trei sferturi, cu un profil grecesc, cu

obrazul supt, o asculta zâmbind. Avea o gură lungă, umezită de burniţă. Ea avea burniţă pe pleoape, ceva ceţos, diafan…

VICKI (*încet*):

Taci…

LICĂ:

Dar jos: împletirea aceea de paşi care mergeau în cadenţă, molatic, însă cu muşchii cambraţi… Glezna ei, a lui… Zău, făcea să-i vezi!…Mi s-a strâns inima, dar mi s-au umplut ochii de plăcere. Nu-i nimic, am zis, am să fiu mai mult decât acest tânăr! Aceasta e dulceaţa de un moment, eu voi fi marmelada bună, hrănitoare, pe care o mănânci toată viaţa!…

VICKI:

Dacă n-ai fi un caraghios, beat, aş spune că eşti un poet…

LICĂ:

Toţi poeţii sunt puţin beţi şi puţin caraghioşi. Din fericire, tu eşti apărat: stai numai între oameni gravi, fără haz. Între strâmbători de nas…

VICKI (*frământat*):

Cum ar putea Ioana…?! Sau cum a putut…?!

LICĂ:

Tânărul acela nu strâmba din nas, era numai bunăvoinţă. Cum eram şi noi la vârsta lui. Ce să faci? După ce scapi de dârlogi, zburzi… Tu ai rămas cu hamul.

VICKI:

Dar cum ar putea să mă înşele, cu ochii ăia senini ai ei?!

LICĂ:

De ce să te înşele, că doar nu-i nevastă-ta? Asta e o întrebare pe care, oricum am lua-o, n-ai dreptul s-o pui, Vică. Ai ţinut-o… v-aţi ţinut,… a fost o simplă convenţie, nu? Asta e o întrebare pe care o pot s-o pun *doar eu*, după ce ne luăm. Dar atunci sunt sigur că nu se va mai întâmpla nimic.

VICKI (*batjocoritor*):

Sigur!? Eşti sigur!?

LICĂ:

Da. În fond Ioana e un om foarte cinstit. Cu cine e cinstit.

VICKI:

Am văzut. După felul cum mi-a tăinuit totul. Şi în special „relaţia” cu tine.

LICĂ:

E normal s-o tăinuiască şi de-acum încolo. De la ea n-ai să scoţi o vorbă. O să-l ia mereu pe „nu” în braţe. Tocmai fiindcă e cinstită. Ea când se angajează odată o face definitiv. Până atunci însă, e mormânt.

VICKI:

Dar eu…

LICĂ:

Tu n-ai angajat-o. Tu ai… cum să zicem noi… tu ai exploatat-o. Ţi-a plăcut de ea cândva, îţi făcea şi puţină firmă. Acum nu-ţi mai face, deci nu-ţi mai place.

VICKI:

Ba da…!

LICĂ:

Minţi. Dacă-ţi plăcea, îi dădeai afară pe toţi tâmpiţii ăştia care o micşorează privind-o. Pe burghezii şi neo-burghezii ăştia nefericiţi. Spărgeai un vas în capul snobilor. Şi o luai de mână…Nu: o luai în braţe…

VICKI:

Am luat-o de atâtea ori, şi uite totuşi…

LICĂ:

Nu aşa! Există un luat în braţe care înseamnă pentru o femeie mai mult decât orice. Când te apleci cu pioşenie asupra ei, o ridici uşor de la pământ, o aduci la piept cu amândouă mâinile şi privind-o drept în ochi treci, înfiorat, pragul casei, aşa cum făceau bătrânii noştri. Şi auzi muzici peste tot, de la arhaicul „Vino în Livan mireasă" până la Partitele lui Bach, şi înaintezi cu soţia ta, vrăjit, strângând în braţe un lucru cald, concret şi totuşi aerian, imaterial…

VICKI (*constată uimit*):

Nu eşti beat!

LICĂ (*simplu*):

Nu sunt, Vică. Pentru un asemenea moment orice beţie e de prisos.

VICKI (*ezitând*):

Şi…ea a plecat într-adevăr? Spune!

LICĂ:

Da. Şi acum am să plec şi eu după ea. Sper că nu te-am supărat prea mult.

VICKI:

Tu!? (*Apoi.*) Pe tine n-am cum să mă supăr, nu-mi eşti dator cu nimic, ai dreptate.

LICĂ:

Decât cu un mic cadou de ziua ta…

VICKI:

Dar pe ea…! (*Acum e sincer consternat.*) care părea aşa de sigură, de credincioasă!…

LICĂ:

Să-ţi schimbi viaţa nu e o necredinţă. Ioana nu e din categoria aia de femei care schimbă zilnic iubiţii sau îi primesc pe rând, bătându-şi joc pe urmă de fiecare… Înainte de a veni la tine am băut un pahar la una de-asta, m-a luat un amic, să-l conduc. Cât am stat acolo un sfert de oră, la d-şoara asta Suzette şi mai nu ştiu cum, au dat vreo trei tâmpiţi telefon. Să vezi ce-i turna fiecăruia, cum îi vrăjea!… Şi la sfârşit îi evalua: ăsta e de-atâta, ăsta de-atâta… Unul avea chiar maşină ca a ta, mi s-a părut nostimă, coincidenţa…

VICKI (*tremurând*):

Era frumoasă… dama?

LICĂ:

Da, avea ceva care sclipea, cum are o cutie de conserve goală în gunoi, mai ales după ce îşi pierde eticheta… O mâţă sangvină strângând bani cu picioarele şi acoperindu-i să nu miroasă… cam aşa ceva. Vorbea sclivisit ca tipii tăi, dar duhnea a prostituţie. De-aia când găseşti un om, un om adevărat, cu puterea şi adevărurile vieţii în el, n-ai voie să eziţi. Am plecat. A, am uitat să te felicit. Să-ţi meargă bine, Vică! Tot mai bine! La mai mare! Bineînţeles că la nuntă nu te chem. Nu e decent… (*Iese.*)

VICKI (*rămâne livid, prostit, nu ştie ce să creadă. Ca să-şi facă de lucru se apucă să cerceteze, cam absent, cadourile care i s-au adus. Le întoarce pe o parte şi pe alta. Apoi brusc, cuprins de mânie, apucă telefonul, face un număr şi spune*): Suzette? Cocotă ordinară, te dau la toţi dracii! (*Dar un vas Gallé pe care-l are aproape îi aduce aminte de replica lui Lică şi închide. Se aşază într-un fotoliu şi rămâne mai multe minute. În uşă a apărut Ioana. El o priveşte buimac.*)

IOANA:

Ce s-a întâmplat? Eşti singur? Au plecat toţi? (*El nu răspunde.*) A plecat şi prietenul tău?

VICKI:

Prietenul meu!? (*Cu răutate.*) Da. Nu v-aţi întâlnit?

IOANA:

Şi de ce nu răspunzi la telefon?

VICKI:

Pentru că e o… (*se stăpâneşte*) pentru că e o… greşeală!…

IOANA:

De unde ştii?

VICKI:

Ştiu! (*Pauză. Ezitare.*)

IOANA:

Să strâng?

VICKI:

Strânge cât mai repede! Strânge cât mai repede şi… să terminăm!

IOANA:

Cu ce?

VICKI:

Ştii tu cu ce. Ori îţi închipui că acum o să suport să-mi spui baliverne. Sau să negi. N-are rost. (*Apoi brusc.*) Ioana! (*Ioana vine şi se aşază pe jos lângă fotoliul lui*.) Ioana de ce s-a întâmplat asta? De ce ne-am depărtat?

IOANA:

Nu ştiu…

VICKI:

De ce pleci? De ce a trebuit să vină amicul ăsta, tocmai azi, şi să…? Ioana, tu mergi cu el, spune?

IOANA:

Unde?

VICKI:

Sau mergi cu atletul?

IOANA:

Care atlet?

VICKI:

Ioana, de ce eşti vicleană cu mine, de ce? Am fost atâta vreme prieteni!… Ioana, de ce a venit amicul ăsta azi aici?

IOANA:

Ca să îţi facă un cadou, aşa am înţeles… Ce cadou ţi-a făcut? (*Îl priveşte cu inocenţă*).

VICKI: (*desbuimăcindu-se puţin*):

Ioano, dă-mi mâna! (*Ea i-o întinde, el o examinează atent, o mângâie. Apoi coboară spre umeri, îi mângâie şi pe aceia. Murmură.*) Sculptură (*Apoi, după alte mângâieri mâna i se crispează pe ea, strângând-o.*) Nu! (*Ea îl priveşte uimită. El îi porunceşte cu un elan straniu.*) Ioana, scoală-te în picioare! (*Ea se scoală, aproape speriată, odată cu el.*) Pune Bach! (*Ea ezită, el strigă*:) – Pune Bach! Mi l-au adus unii, nu mi-a plăcut niciodată, dar acum… acum… pune-l!…

IOANA (*se duce şi pune un disc şi se întoarce îngrijorată la el*):

Ce s-a întâmplat dragul meu?…

VICKI: (*o examinează toată de parcă acum ar vedea-o întâi, apoi o ia încet de la pământ, o ridică în braţe şi purtând-o grav îi şopteşte*):

„Vino în Livan mireasă”… Nu, vino în casa ta stăpână… vino pentru totdeauna… vino! Ioana, soţia mea!… vino!… (*Trece emoţionat şi solemn pragul camerei din fund.*)

CORTINA

Indicaţii de regie

Şi în piesa „Cadoul”, Paul Everac, aşa cum ne-a obişnuit cu piesele sale scrise până acum, se plasează în centrul problemelor de stringentă actualitate. În cazul acestei piese, tema se ascunde în însăşi metafora titlului: „Cadoul” făcut de Lică prietenului său fiind de fapt o revizuire a atitudinii lui Victor Bungău în faţa vieţii, în faţa dragostei, faţă de sine însuşi – problemă de conştiinţă frecventă în viaţa noastră curentă. De astă dată, critica incisivă a lui Everac se îndreaptă împotriva unei mentalităţi pe care Lică o numeşte „a neo-burgheziei”, a snobismului, a lipsei de omenie şi de sentiment şi în ultimă instanţă şi cea mai gravă a înăbuşirii glasului propriei conştiinţe. Piesa începe la capătul unui drum involutiv parcurs de conştiinţa lui Victor Bungău. Înţelegem din piesă că altă dată Vicki de azi a fost Vică – prietenul lui Lică şi că pe parcurs, influenţele proaste şi un fond alterabil l-au adus la această formă finită în care ni se prezintă la începutul piesei.

De la început, din convorbirea cu Suzette, ne dăm seama de profilul etic al lui Victor Bungău, la care se vor adăuga noi trăsături de acest gen. Pe parcursul desfăşurării piesei „personajele” invitate la Victor Bungău acasă fac parte din aceeaşi lume satirizată de Paul Everac, o lume care trăieşte din expediente cu profesiuni ciudate, cu ciudat de mulţi bani, o lume pentru care marile probleme ale existenţei sunt ţigările americane, mărcile de whisky, „prezenţe” în sălile de concerte etc. În mijlocul acestei „adunări distinse”, Ioana, iubita lui Victor Bungău, se simte stingheră, nelalocul ei, fiind total diferită de această protipendadă.

Lică – prietenul din adolescenţă al lui Vicki, sosit neinvitat la petrecere – tulbură distinsa companie prin remarcile sale pline de adevăr, finalmente dându-i afară pe uşă în modul cel mai direct. Rămas singur cu prietenul său, va reface pentru acesta drumul invers spre conştiinţa lui – izbutind în final ca Vicki să se transforme în Vică.

Personajul principal al piesei este fireşte Victor Bungău, fost Vică, actualmente Vicki. Caracteristicile principale sunt: superficialitatea, snobismul (vezi momentul cu vasul Gallée, cu brânzeturile franţuzeşti, etc.), puternicul instinct de proprietate care se manifestă cel mai acut în relaţia cu Ioana.

Citându-l pe Lică: „te-ai boierit. Te învârţi în gol, între vase scumpe în care nu pui nimic decât pentru decor. Că trăieşti în decor, între oameni decorativi, cu morgă, cu oboseli distinse, cu ifose boiereşti”.

Pe aceste coordonate personajul se va mişca până va rămâne singur cu Lică. Din acest moment începe evoluţia personajului având ca rezultat, în final, transformarea sa. Aş atrage atenţia instructorului care va monta piesa să aibă în vedere gradaţia spectacolului din acest moment şi până la final, încercând să nu pedaleze numai pe gelozia pe care Lică i-o provoacă lui Victor, ci încercând ca odată cu descoperirea Ioanei, Victor Bungău să se descopere şi pe sine şi *treptat* să renunţe la personajul cu care ne-a obişnuit.

Al doilea personaj, în ordinea importanţei este Lică – cu aerele sale de puşlama, cu limbajul său colorat, Lică glumeşte totuşi serios, foarte serios. Sub aparenţa glumei el ascunde lucruri grave pe care are grijă ca fără perdea să le scoată până la urmă la lumina zilei. Lică este un fel de „şef al sectorului suflete” care în această piesă se ocupă de sufletul prietenului său, considerând acest gest de prietenie ca fiind „cadoul” său material, cadoul pe care i-l face lui Victor este Ioana pe care i-o redăruieşte. N-aş spune că fără un pic de mândrie. N-aş spune că fără un pic de gelozie. Dar Vică este prietenul lui chiar când îşi spune Vicki.

Personaj ceva mai şters, Ioana este un argument în pledoaria pentru frumuseţe morală a lui Paul Everac. Ea trebuie însă întruchipată şi de aceea cred necesar că există o mare diferenţă între ea şi invitaţii lui Vicki. În modul de a vorbi, în modul de a se mişca şi în felul în care este îmbrăcată, trebuie să fie extrem de simplă, astfel încât apariţia ei să fie în contrast violent cu ceilalţi. Eu aş recomanda interpretei un firesc şi o simplitate reală nu jucată.

Ioana îl iubeşte pe Victor Bungău în ciuda defectelor lui şi acest lucru trebuie să fie clar pentru spectatori încă de la prima ei apariţie, terminându-se printr-o explozie de fericire la finalul piesei.

Fauna care mişună în apartamentul lui Victor în speţă soţii Dolinar, soţii Apostolide, Gaston Garoiu, Ana Pavlik, Jack şi Vali sunt caracterizaţi de „morgă, oboseli distinse, ifose boiereşti", multă, foarte multă superficialitate; multe, foarte multe pretenţii, de nimic justificate, toţi puţin dubioşi, cu ocupaţii şi venituri dubioase. Eu aş sugera ca toţi aceşti „neoburghezi" cum le spune Lică, să nu fie diferenţiaţi prea mult pe personaje. Ba chiar să vorbească toţi în acelaşi ritm blazat, cu aceiaşi preţiozitate (graseind bunăoară) şi să se mişte în acelaşi ritm lent. Aş indica aproape un fel de coregrafie a blazării în această mişcare. Conflictul principal al piesei este între Lică şi lumea lui Vicki, mai precis între Lică şi Vicki, şi mai precis chiar între Vică şi Vicki, căci bineînţeles Lică e Vică de altădată – nu întâmplător autorul i-a numit atât de asemănător – deci un conflict la nivelul conştiinţei lui Victor Bungău. De aceea aş sugera ca la finalul dialogului între cei doi prieteni, lumina să scadă încet în aşa fel ca spectatorii să nu vadă ieşirea lui Lică din cameră.

Decorul – trebuie să fie „decor" cum spune Lică, să nu se ghicească prin nimic personalitatea şi biografia lui Victor Bungău, mai precis o adunătură de obiecte la modă, asociate fără gust. De exemplu: elemente de artizanat românesc puse pe un covor persan, picturi abstracte discutabile, fotolii cu linii pretenţioase, cu arcade. Aş sugera ca Lică să aducă din bucătărie un taburet pe care să-l pună în mijlocul acestui decor pretenţios.

Costumele lui Victor şi ale invitaţilor săi trebuie să fie croite foarte modern, pantalonii foarte evazaţi, hainele foarte strâmte pe talie, cu umeri foarte înguşti – culori ţipătoare. Femeile vor fi îmbrăcate după moda anilor '30 – pălării, voalete, perle, rochii midi-strâmte, pantofi cu toc ortopedic foarte înalt. În contrast cu aceştia şi desigur victime ale dispreţului lor, Ioana şi Lică vor fi îmbrăcaţi foarte simplu. Ioana de o eleganţă neţipătoare (fără coliere, lanţuri etc.) – un taior simplu, sau o rochie cu tăietură şi dimensiuni obişnuite. Lică, ostentativ, poate veni cu un pulover pe gât şi o pereche de pantaloni oarecare.

Lumina spectacolului trebuie sugerată ca venind de la nişte surse de lumină existente în decor (acţiunea piesei se petrece seara – mai multe veioze, aplice cu lumină indirectă, eventual un candelabru). Cu excepţia momentului din finalul discuţiei Lică-Vicki, lumina va rămâne în restul spectacolului aceeaşi

Ca *ilustraţie muzicală* aş sugera o muzică în total contrast cu pretenţiile invitaţilor – muzică uşoară italienească, dintre piesele cele mai comerciale, venind din camera de alături unde are loc petrecerea şi ilustrând momente ca de exemplu cel în care se discută despre muzica lui Bach.

În încheiere aş vrea să atrag atenţia actorilor care vor interpreta piesa să se ferească de a îngroşa filonul comic al piesei. În special ţin să atrag atenţia interpretului rolului Lică, să se ferească de a da tentă de vulgaritate rolului şi să se gândească că replicile personajului sunt şi grave şi trebuie spuse şi cu o oarecare undă de amărăciune. Cred că aceste sugestii, adăugate la munca creatoare a colectivului de artişti amatori, vor face din piesa „Cadoul" un spectacol pe măsura textului scris de Paul Everac.

TUDOR MĂRĂSCU